

Vallomások egy iskoláról

Magyar Nemzet 1986. május 10.

A világbajnok

A József Attila Gimnázium a Villányi úton áll, a Feneketlen-tó közelében, mögötte a Gellérthegy lankái húzódnak.

Az épületet tatarozzák. Nagy, sárga tömbjét állványzat veszi körül. Évek óta folyik a felújító munka, máris meghaladva az egykorvolt építkezés teljes idejét.

1

Mizsér Attila édesapja 1975 tavaszán felkereste Palotás Jánost, a József Attila Gimnázium igazgatóját és azt mondta neki.

— Van egy fiam. Szeretném, ha ebbe az iskolába járna. Nem ígérem, hogy kitűnő tanuló lesz, de szavamot adom rá, hogy rendes, becsületes gyerek, és ha valamit el akar érni, ahhoz körömszakadtáig ragaszkodik.

Palotás hitt az apának és felvette a fiút.

E két dolog között nincs összefüggés: de Mizsér Attila 1985-ben öttusa-világbajnokságot nyert, a célhoz való ragaszkodást egyértelműen bizonyítva. A sport- sikernek — ebben az esetben — nyilván semmi köze sincs ahhoz, hogy a bajnok miféle iskolába járt. Az apa választása mégis figyelemre méltó: a nevelés középpontjába a teljesítményt helyezve arra törekedett, hogy komoly faladat elé állítsa fia fizikumát és szellemét. Mindenképpen emberi minőséget akart tehát.

2

Mizsér Attila, akit a világbajnoki cím nem fosztott meg a szerénységtől és bizonyos kisiúss kedvességtől, így idézi fel a tíz év előtti időt.

— Tudtam, hogy a Jóska nehéz gimnázium. Ez engem vonzott, bizonyos fokig garanciának éreztem a kemény elvárásokat. Elég gátlásos srác voltam tizenéves koromban, csak a legközelebbi barátaim körében oldódtam fel, például már az is gondot jelentett, ha az osztály elé kellett kiállnom valamit elmondani. Ha rám irányult a figyelem, zavarba jöttem. Öttusaversenyen is, ha eredményhirdetésre kellett kimennem, a középpontba kerülés feszélyezett. Ennek ellenére öntudatosabb voltam, mint az átlagos korombeli srácok, komoly terveim voltak a sporttal is, az étellel is. Ezért mentem szívesen a Jóskába; saját magamat csaptam volna be, ha könnyebb iskolát választok. De a teljesítményigényt, ami már akkor is bennem volt, nyilván az öttusának és apámnak köszönhetem. .

— A sportot kilencéves koromban kezdtem el; csenevész gyerek voltam, vékonydongájú. Apám azért vitt le az öttusa szakosztályba, ahol edzősködött, hogy úszni tanuljak. De már négy-öt éves koromtól sokat cipelt magával edzőtáborokba, edzésekre, így ezt az életformát megszoktam, és természetesnek vettem. Az első komolyabb sportsikert már Jóskás koromban értem el, megnyertem a serdülők háromtusa-bajnokságát. Ez hatalmas lökés egy srácnak, aki egyébként is törekvő. Én soha, egy pillanatig sem voltam link, de tudok olyan gyerekekről, aki azzal kelt fel reggel ötkor, hogy úszóedzésre indul, aztán valahol bevizezte a nadrágját és a Batthyányi téren ácsorgott, amíg letelt az ideje, és mehetett haza. Az én edzés-időm, akkoriban, utazással együtt napi hét - nyolc óra volt. A buszon tanultam, nálam volt mindig a könyv.

— Az osztályunkban nem mindenkit érdekelt, mit csinállok, de volt egy-két srác, akivel jobban összejött az ember, ők sokat faggattak, és tudták, mi van velem. A tanárok a sportról ritkán kérdeztek engem, gondolom, nem fogták fel, mivel jár, szóval nem érdeklődtek igazán. Az osztályfőnököm, Tompa Kálmánné időnként, amikor versenyre mentem ágált a kikérők ellen, de sohasem tett keresztbe. Elég jó fejem volt a matematikához, próbáltak is terelgetni a műszaki pályáik felé, de arra már nem hajlottam: az öttusa jól ment, nagyon komolyan vettem, meghatározója lett az életemnek.

— Nagyon jó osztályunk volt mint közösség. Vagy tíz gyerekkel szorosabb kapcsolatunk alakult ki, és ha volt valami, például buli, elmentem velük. Még mindig van közöttük nem is egy, akivel szívesen találkozom. Akkor azt hittem, különösebben nem figyelnek rám, most úgy érzem, kicsit a középpontba kerültem, valójában egy olyan figura voltam, akit meghallgattak, akinek adnak is a véleményére. Vezető szerephez persze nem jutottam, alkalmatlan is voltam rá. A tizenévesek között a tekintélyt az adja meg, ha valaki ki mer állni, ha mer szólni valami ellen. Én ennek pont az ellenkezője voltam, akit meghallgatnak, akinek sorában a tanulmányi eredmény nem játszott igazán szerepet. A serdülőknél nem ez a mérvadó.

— Sajnáltam és sajnálom, hogy a sport miatt én egy csomó dologból kimaradtam, sajnós a fiatalkori örömeimből nekem kevesebb jutott.

(Egy sportolónak mikor van ideje, ereje gondolkodásra, szellemi elmélyedésre?)

— Edzésen, a hosszú futás alatt énekelek, esetleg verset mondok magamban, de sok mindenféle jár a fejemben: a napi gondok. . . álmódzik az ember. . . saját véleményét és gondolkodásmódját is formálja. Most, hogy ez a nyüzsgő a vb-győzelem után körülöttem kialakult, az jár a fejemben, nem szabad hagyni, hogy rossz irányba befolyásoljon. Az életemben első az öttusa, végső soron mindig ez foglalkoztat. Ez köt le fizikailag és szellemileg is.

(És érzelmileg?)

— Annak idején az osztályunkban voltak olyanok, akikhez közel kerültem, akikkel beszélgetni tudtam. Ez mindig pozitív érzelmeket adott. A tanárok között is sok volt olyan, akitől kaptam valamit, erre utólag döbbsenem rá. Szerencsém volt a tanáraimmal, nem csupán a szakmájukat tudták, értettek a neveléshez is, több olyanra emlékszem, akire fel lehetett nézni a tudása vagy a tartása miatt.

(Most azt kérdezem, mit érez tartásnak.)

— Tulajdonképpen a következetességet és a határozottságot. Az állhatatosságot az életben.

(Milyen szerepet játszottak érzelmeiben a József Attila-s lányok?)

— Hát ebben aztán kijöttek a gátlásaim. Éreztem, hogy tetszem nekik, mégsem tudtam és merem olyan kapcsolatot kialakítani, hogy járjak velük, közelebből megismerjem őket. Talán kettő volt olyan, akivel a sulin kívül is találkoztam. Az se randevű volt, együtt jártunk lovagolni, úszni. Szórakozni, táncolni ritkán jártam.

(Volt tanárai közül kikre emlékezik szeretettel?)

— Akikre felnéztem és akiket szerettem, bár lehet, hogy ők ezt észre sem vették; a magyartanárom, Vasbányai Ferenc, a némettanárom, Kiss B. Zsolt, a biológia tanárom, Perczel Sándorné . . .

(Milyen emberek ők?)

— Iszonyúan művelt embereknek éreztem őket. A nagybecsülés alapja az, hogy a műveltség teljesítményként is felfogható. Megpróbáltak ebből nekünk átadni, megvilágították előttünk az összefüggéseket. Akkor nem is fogtuk fel, hogy ez mire jó. De manapság, ha szóba jön valami, érzem, erről én tudok, erről hallottam már. A gondolkozásmódunkat valószínűleg tudatosan alakították. Vitatkoztak velünk oly módon, hogy a véleményünket komolyan vették. Nehéz eldönteni persze, hogy ezek a hatások mennyire formáltak például engem. Végül is nem tudom elválasztani a sportot és a gimnáziumot. Ez a kettő volt akkor az életem. A követelmények az igényszintemnek, értékítéletemnek jót tettek, megtanultam az időmet beosztani, s azt is, hogy mindig következetes legyek abban, amit csinálok. A sport és a gimnázium hatása biztos, hogy nem mondott egymásnak ellent.

(Közösségi érzelmeire, gondolkodásmódjára hatott-e a „jóskás” nevelés? Befolyásolta-e például magyarságtudatát?)

— Ilyesmire tényyszerűen nem emlékszem, de ha Vasbányaira gondolok, ahogy ismerem, biztos előjött nála. Van nemzeti érzés bennem, magyarságtudat, de ezt leginkább a sportnak köszönhetem.

(És „jóskás” öntudata volt-e?)

— Nem érzem úgy, hogy elvárható lenne egy tizennégy- tizennyolc éves gyerektől, hogy tisztába legyen azzal, milyen suliba jár. A jóskás tudatot tanáraink hangsúlyozták, de nem tudom, hogy ez érzelmeinkbe vagy öntudatunkban megnyilvánult-e. Ettől nem éreztem magamat sem többnek, sem kevesebbnek. De várjunk csak! Azért, ahogy most közben beugranak a dolgok, biztos, hogy a gyerekekben is létezett ez az érzés, ha nem is tudatosodott bennük akkor. Most, hogy kissé szétnéztünk a világban, rájövünk, nem akármilyen iskola volt az.

5

(A „nem akármilyen”, milyen hát?)

— Biztos, hogy demokratikus szellem uralkodott ott. Becsültek bennünket, tudták, hogy egy serdülő már majdnem kész embernek mondható. A tanári kar szakmailag képzett volt, de nem szakbarbár. A saját szakmáját senki sem helyezte mindenek fölé, és nem nézte le a másikat. Az egész nevelőtestületnek nyilván volt egy jó közös koncepciója, ez a legtöbbet érő. Az viszont sose baj, ha minden tanár a saját tantárgyát igyekszik megszerettetni. A tanár tegye meg ezt. Világos, hogy ez a kettő nem mond ellent egymásnak. Osztálytársaim közül egy csomó mérnök, vagy orvos lett, vagy tanár. Nyolcvannégyben volt egy osztálytalálkozó, ott szépen kijöttek ezek a dolgok. Sokan elérték az életcéljukat.

(A világbajnok eléri-e?)

— Jelenleg a TF-re járok, négyéves levelező tagozatra, a harmadikat taposom éppen. Az idegen nyelvek erősen foglalkoztatnak, szeretnék két nyelvet felső fokon megtanulni. Nem biztos, hogy edző leszek, nem azért járok a Testnevelési Főiskolára. Ha marad időm, zenét hallgatok, és rengeteget olvasok, napilaptól, ponyván keresztül, szépirodalomig mindent. . . Most az edzésidőm utazással együtt napi tíz órát köt le.

(Nem túl nagy teher ez évek során át?)

— Most sem érzem tehernek. Vannak pillanatok edzés közben persze, amikor hörgők és jojóznak a szemeim. Jelen pillanatban ezt lelkiismeretesebben csinálni nem tudnám. Ez a felső határ, amire jelenleg képes vagyok. Számomra ez az elérhető csúcsteljesítmény, de nyilván nem lesz mindig elég a győzelemhez.

(Miképpen gondol vissza most a József Attilában töltött évekre?)

— Én azt hiszem, a középiskolás kor a legfelelőtlenebb és legfogékonyabb időszak az ember életében. Ezt akkor nem nagyon tudtam, most utólag mély igazságként fogom fel. Amikor ennyi idős az ember, zajlik az élet, de különösen nem törődik vele. Később bonyolultabb és felelősségtelibb, és érzékletlenebb lesz az egész. Sajnálom azokat, akik rossz érzéssel gondolnak vissza iskolájukra. Én nagyon jól éreztem magamat ott, a négy év alatt. . .

Kristóf Attila